

دانشگاه علوم پزشکی خدمات بهداشتی درمانی شیراز

دانشگاه علوم پزشکی

و خدمات بهداشتی درمانی ایران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

واحد برنامه ریزی آموزشی

چارچوب طراحی «طرح دوره نظری - عملی»

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارابه دهنده درس: پرستاری سلامت جامعه

عنوان درس: پرستاری بهداشت مادر و نوزاد

نوع و تعداد واحد: ۲/۵ واحد نظری

نام مسؤؤل درس: دکتر باستانی

مدرس / مدرسان: دکتر باستانی

پیش نیاز/ همزمان: دارو شناسی ، فرآیند آموزش بیمار

رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی پرستاری گروه ۱ شنبه ها ۱۰-۱۲،۳۰ ، گروه ۲ دوشنبه ها ۱۰-۱۲،۳۰

اطلاعات مسؤؤل درس:

رتبه علمی: استاد

رشته تخصصی: کارشناسی و کارشناسی ارشد پرستاری - دکترای آموزش بهداشت

محل کار: دانشکده پرستاری مامایی

تلفن تماس: ۰۲۱۴۳۶۵۱۸۰۰

نشانی پست الکترونیک: faridehbastani@yahoo.com

توصیف کلی درس

این درس بر پی ریزی یک جامعه سالم مبتنی بر موازین اسلام استوار است . بر این اساس مفاهیم بهداشت مادران و نوزادان ، قلمرو فعالیت مادر و کودک، سلامت زن به عنوان یک اولویت در ارائه مراقبت های بهداشتی اولیه با توجه به استراتژی های سازمان بهداشت جهانی ، اهمیت آموزش در تامین، حفظ و ارتقاء سلامت مادران و نوزادان و پیشگیری از عوارض ناشی از تغییرات بلوغ ، بارداری ، زایمان شرح داده می شوند . این درس با حضور فعالانه دانشجویان در حیطه های آموزش نظری و عملی و آشنایی با مراحل طبیعی زندگی مادر و نوزاد به

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

آنها فرصت می دهد تا توانایی های لازم را برای ارزیابی سلامت مادر، جنین و نوزاد و به طور کلی خانواده در انتظار فرزند و تشخیص مسائل و مشکلات آنها کسب نمایند و در موقعیت های مختلف آموخته های خود را برای انجام تدابیر پرستاری به کار گیرند.

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

هدف این درس فراهم ساختن امکان فهم دانشجو نسبت به بهبود سلامت زنان به طور فردی و جمعی (سلامت جسمی، روانی، اجتماعی) از نوجوانی تا بزرگسالی است. به علاوه شناخت و پویایی فیزیکی، فیزیولوژیکی و روانی زنان از نوجوانی تا یائسگی و نحوه سازگاری آنها در این مراحل مدنظر می باشد. هدف دیگر تاکید بر افزایش دانش مربوط به رشد و تکامل همانند لقاح، بلوغ، حاملگی، تولد نوزاد، اهمیت آموزش و تاکید بر پذیرش نقش و پیشگیری از عوارض با در نظر گرفتن تاثیر عوامل مذهبی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی بر سلامت زن و خانواده در انتظار فرزند است. نظریه ها و اصول پرستاری ارائه شده در این درس پایه ای برای تفکر انتقادی، کاربرد تحقیق و استفاده از فرآیند پرستاری در مراقبت پرستاری و بهداشتی از زنان خواهد بود.

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

در پایان این درس انتظار می رود فراگیران قادر باشند:

۱. کلیات پرستاری بهداشت مادران و نوزادان (تعریف، مفاهیم، اهداف، قلمرو، فرایند پرستاری، تفکر انتقادی و.....) را بیان کنید.
۲. سلامت زن، نقش زن در جامعه، بلوغ، اولین قاعدگی، عوامل موثر بر شروع اولین قاعدگی، سندرم پیش از قاعدگی، اختلالات قاعدگی در دوره باروری را شرح دهد.
۳. مروری بر آناتومی و فیزیولوژی دستگاه تناسلی (خارجی و داخلی) زن و سیکل تناسلی را توضیح دهد.
۴. لقاح و رشد و تکامل جنینی (بلوغ تخمک و اسپرم و.....) را شرح دهد.
۵. بارداری: تعریف واژه ها و اختصارات علائم و نشانه های حاملگی (علائم حدسی، احتمالی، قطعی) روش های محاسبه تاریخ احتمالی زایمان توضیح داده و محاسبه نماید.
۶. تغییرات دوران بارداری: جسمی (دستگاههای مختلف بدن) و روانی مادر باردار را شرح دهد.
۷. مراقبت های دوران بارداری، تغذیه و نیازهای غذایی، واکسیناسیون، ورزش، علائم هشداردهنده، ناراحتی های جزئی و..... را توضیح دهد.
۸. ارزیابی سلامت جنین و انواع آن (دارویی و غیر دارویی و تهاجمی، غیرتهاجمی) عوارض و مراقبت ها در هر روش را نام برده و شرح دهد.
۹. زایمان طبیعی و عوامل موثر بر آن، عوامل روانی، مراحل مختلف و مراقبتهای پرستاری را شرح دهد.
۱۰. روش های مختلف کاهش درد زایمان (دارویی و غیر دارویی) مزایا و معایب هر روش، مکانیزم اثر و مراقبت های پرستاری مربوطه را بدانند.
۱۱. دوره بعد از زایمان (تغییرات و فیزیولوژیکی، روحی - روانی) احکام شرعی و مراقبتهای پرستاری را بیان نماید.
۱۲. نوزاد طبیعی (فیزیولوژی دستگاههای مختلف نوزاد، مشخصات فیزیکی) و مراقبت های پرستاری فوری و روتین از نوزاد در اتاق زایمان، اتاق نوزادان و منزل را توضیح دهد.
۱۳. فیزیولوژی ترشح شیر (مشخصات شیر مادر، مزایا و..... تغذیه مصنوعی و انواع شیر مصنوعی و نظر اسلام نسبت به تغذیه با شیر مادر را بیان نماید.
۱۴. جمعیت شناسی - تنظیم خانواده (روشهای پیشگیری از بارداری)، را شرح دهد.
۱۵. ژنتیک و مشاوره ژنتیک، و نقش پرستار در مشاوره ژنتیک را بیان نماید.

رویکرد آموزشی:

- مجازی^۲ (شامل چهار هفدهم جلسات) □ حضوری □ ترکیبی^۳

روش های یاددهی-یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد مجازی

- کلاس وارونه
□ یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
□ یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
□ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
□ سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
□ بحث در گروه های کوچک
□ یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)
□ یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
□ یادگیری مبتنی بر سناریو
□ استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هممتایان)
□ یادگیری مبتنی بر بازی
□ سایر موارد نام ببرید (تازه های علمی از مجلات در خصوص مباحث بروز پرستاری و اختلالات مادر و نوزاد)

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می رود.
بصورت:

سخنرانی توسط استاد مربوطه، به همراه پرسش و پاسخ و در دو تا سه جلسه آموزش مجازی از طریق BIG BLUE BUTTEN یا اسکایپ (در صورت ضرورت در مواقعی همچون تعطیلی رسمی و یا تداخل امور آموزشی با یکی از روزهایی که با گروه ۱ یا ۲ هم پوشانی داشته باشد. لذا به جهت هماهنگ بودن و یکسان پیش بردن کلاسهای گروه ۱ و ۲ در روزهای شنبه یا دوشنبه، این رویکرد مجازی با اطلاع رسانی قبلی خواهد بود).

-
1. Educational Approach
  2. Virtual Approach
  3. Blended Approach

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

جدول تقویم ارائه درس در گروه ۱

روز و ساعت کلاس شنبه ها ساعت ۱۰-۱۲,۳۰

نام مدرس / مدرس	تاریخ ارائه	روش یاددهی - یادگیری	عنوان مبحث فعالیت یادگیری / تکالیف	جلسه
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۶/۲۶ اربعین حسینی		بعثت تعطیلی رسمی - حذف کلاس (جلسه اول از هفته دیگر شروع میشود)	
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۷/۲	سخنرانی تعاملی	آشنایی با طرح دوره درس - کلیات و مفاهیم بهداشت مادر و نوزاد	۱
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۷/۹	آموزش مجازی*	آناتومی فیزیولوژی دستگاه تناسلی و لگن - فرزند آوری - فرایند لقاح	۲
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۷/۱۶	آموزش مجازی*	ادامه فرایند لقاح - رشد و تکامل جنین - مفاهیم مرتبط با بارداری - حاملگی طبیعی و کم خطر	۳
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۷/۲۳	سخنرانی تعاملی	ادامه بارداری و علائم و نشانه های بارداری - تغییرات فیزیکی سیستم های مختلف بدن و تغییرات روانشناختی مادر در حاملگی	۴
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۷/۳۰	سخنرانی تعاملی	تشخیص حاملگی - محاسبه مدت بارداری و شکایات شایع در بارداری - روشهای ارزیابی سلامت جنین	۵
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۸/۷	سخنرانی تعاملی	ادامه روشهای تهاجمی و غیر تهاجمی ارزیابی سلامت جنین و مراقبتهای مربوطه	۶
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۸/۱۴	سخنرانی تعاملی	درد زایمانی - روش های دارویی و غیر دارویی کاهش درد های زایمانی	۷
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۸/۲۱	سخنرانی تعاملی	دوره نفاسی - مراقبت بعد از زایمان - و تغییرات فیزیولوژیکی بعد از زایمان - ترومبوفلیت - امبولی ریه و مراقبتهای پرستاری	۸
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۸/۲۸	سخنرانی تعاملی	نوزاد طبیعی و مشخصات فیزیکی نوزاد طبیعی	۹
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۹/۵	سخنرانی تعاملی	کوییز شفاهی بعنوان امتحان میان ترم	۱۰
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۹/۱۲	سخنرانی تعاملی	نوزاد طبیعی - مراقبتهای فوری و روتین از نوزاد طبیعی	۱۱
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۹/۱۹	سخنرانی تعاملی	ادامه نوزاد طبیعی - مراقبتهای فوری و روتین از نوزاد طبیعی بررسی وضعیت تکامل عصبی و رفلکس ها در نوزاد	۱۲
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۹/۲۶	سخنرانی تعاملی	نیازهای تغذیه ای نوزاد - فرایند شیر دهی و تغذیه با شیر مادر	۱۳
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۱۰/۳	سخنرانی تعاملی	تازه های مراقبتهای پرستاری در بارداری و زایمان - ژورنال کلاب	۱۴
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۱۰/۱۰	سخنرانی تعاملی	تازه های مراقبتهای پرستاری در بارداری و زایمان - ژورنال کلاب	۱۵
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۱۰/۱۷	آموزش مجازی*	ژنتیک و مشاوره ژنتیک - جمعیت شناسی و پیشگیری از بارداری (روشهای تنظیم خانواده)	۱۶
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۱۰/۲۴		رفع اشکال	۱۷

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان

جدول تقویم ارائه درس در گروه ۲

روز و ساعت کلاس دوشنبه ها ساعت ۱۰-۱۲,۳۰

نام مدرس / مدرس	تاریخ ارائه	روش یاددهی - یادگیری	عنوان مبحث فعالیت یادگیری / تکالیف	جلسه
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۶/۲۸		بعثت تعطیلی رسمی اربعین در هفته اول ترم و همسانی شروع کلاسها در گروه اول و دوم - این جلسه از کلاس کنسل شده و جلسه اول از هفته دیگر شروع میشود.	
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۷/۴	سخنرانی تعاملی	آشنایی با طرح دوره درس - کلیات و مفاهیم بهداشت مادر و نوزاد	۱
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۷/۱۱	آموزش مجازی*	آناتومی فیزیولوژی دستگاه تناسلی و لگن - فرزند آوری - فرایند لقاح	۲
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۷/۱۸	آموزش مجازی*	ادامه فرایند لقاح - رشد و تکامل جنین - مفاهیم مرتبط با بارداری - حاملگی طبیعی و کم خطر	۳
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۷/۲۵	سخنرانی تعاملی	ادامه بارداری و علائم و نشانه های بارداری - تغییرات فیزیکی سیستم های مختلف بدن و تغییرات روانشناختی مادر در حاملگی	۴
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۸/۲	سخنرانی تعاملی	تشخیص حاملگی - محاسبه مدت بارداری و شکایات شایع در بارداری - روشهای ارزیابی سلامت جنین	۵
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۸/۹	سخنرانی تعاملی	ادامه روشهای تهاجمی و غیر تهاجمی ارزیابی سلامت جنین و مراقبتهای مربوطه	۶
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۸/۱۶	سخنرانی تعاملی	درد زایمانی - روش های دارویی و غیر دارویی کاهش درد های زایمانی	۷
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۸/۲۳	سخنرانی تعاملی	دوره نفاسی - مراقبت بعد از زایمان - و تغییرات فیزیولوژیکی بعد از زایمان - ترومبوفلیت - امبولی ریه و مراقبتهای پرستاری	۸
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۸/۳۰	سخنرانی تعاملی	نوزاد طبیعی و مشخصات فیزیکی نوزاد طبیعی	۹
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۹/۷	سخنرانی تعاملی	کوئیز شفاهی بعنوان امتحان میان ترم	۱۰
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۹/۱۴	سخنرانی تعاملی	نوزاد طبیعی - مراقبتهای فوری و روتین از نوزاد طبیعی	۱۱
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۹/۲۱	سخنرانی تعاملی	ادامه نوزاد طبیعی - مراقبتهای فوری و روتین از نوزاد طبیعی بررسی وضعیت تکامل عصبی و رفلکس ها در نوزاد	۱۲
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۹/۲۸	سخنرانی تعاملی	نیازهای تغذیه ای نوزاد - فرایند شیر دهی و تغذیه با شیر مادر	۱۳
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۱۰/۵	سخنرانی تعاملی	تازه های مراقبتهای پرستاری در بارداری و زایمان - ژورنال کلاب	۱۴
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۱۰/۱۲	سخنرانی تعاملی	تازه های مراقبتهای پرستاری در بارداری و زایمان - ژورنال کلاب	۱۵
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۱۰/۱۹	آموزش مجازی*	ژنتیک و مشاوره ژنتیک - جمعیت شناسی و پیشگیری از بارداری (روشهای تنظیم خانواده)	۱۶
دکتر باستانی	۱۴۰۱/۱۰/۲۶		رفع اشکال	۱۷

وظایف و انتظارات از دانشجو:

وظایف عمومی دانشجو و انتظارات در طول دوره نظیر حضور منظم در کلاس درس، انجام تکالیف در موعد مقرر، مطالعه منابع معرفی شده و مشارکت فعال در برنامه های کلاس^۱

از فراگیران انتظار می رود که ضمن حضور فعال در کلاس، در ارایه مقالات و مباحث و پرسش و پاسخ در کلاس مشارکت جدی داشته باشند و وقت شناسی و حضور بموقع در امتحانات را رعایت کنند.

روش ارزیابی دانشجو:

- ارزیابی تکوینی (سازنده)^۲ بصورت کوییز شفاهی یا ارایه مقاله بطور انفرادی یا گروهی
- ارزیابی تراکمی (پایانی)^۳ بصورت امتحان پایان ترم کتبی بصورت چند گزینه ای و صحیح غلط

سهم ارزشیابی هر نوع / روش در نمره نهایی و سهم نمره اساتید دوره

۱- حضور فعال و به موقع در همه جلسات کلاس	۱ نمره
۲- فعالیت کلاسی (کوییز شفاهی، یا امتحان میان ترم و یا ارایه مقاله بطور انفرادی یا گروهی)	۲ نمره
۳- آزمون پایان ترم	۱۷ نمره
جمع	۲۰ نمره

منابع:

الف) کتب:

کتابها و درسنامه های انگلیسی و فارسی موجود در کتابخانه دانشکده به انضمام:

دو کتاب فارسی و انگلیسی شامل:

- ۱- ضیغمی کاشانی ربابه، دشتی الهه بختیاری محمود. پرستاری بهداشت مادران و نوزادان (در کتابخانه). نشر جامعه نگر ۱۳۹۴
- ۲- شاهواری زهرا، قراچه مریم، قلی زاده لیدا و زارع الهام. پرستاری و بهداشت مادران و نوزادان. زیر نظر سیمبر معصومه ۱۳۸۸

- 1- Gloria Leifer Introduction to Maternity and Pediatric Nursing, 8th Edition Elsevier. St. Louis 2019.
- 2- Sharon Murray, Foundation of Maternal-Newborn Women's Health, Nursing, 7TH ED, Elsevier, 2019

ب) مقالات:

^۱ وظایف عمومی می توانند در همه انواع دوره های آموزشی اعم از حضوری و مجازی، لحاظ گردند.

۲ . Formative Evaluation

3 . Summative Evaluation

دانشگاه علوم پزشکی تهران
انجمن ملی پرستاران نوزادان ایران

ارایه مقالات بروز در ۵ سال اخیر در خصوص پرستاری در اختلالات مادر و نوزاد در یک جلسه ژورنال کلاب

(ج) محتوای الکترونیکی:

وب سایت های فارسی و انگلیسی مرتبط با پرستاری و بهداشت مادر و نوزاد از جمله:

The National Association of Neonatal Nurses (www.nannp.org) Important Pregnancy Nurse Links:

The Online Prenatal Class for Couples

Induction Mini Class

Free Beginning Prenatal Class

The Best Pregnancy Planner

Mentioned on Tiktok/Instagram

واحد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه علوم پزشکی تهران